

Üniversite Öğrencilerinin Etik Değerlere Yatkinlık Düzeylerinin Bazı Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi

Muhammet İbrahim Akyürek^{a, b}, Kübra Yenel^c

Özet

Üniversitelerde sadece eğitimli bireyler değil aynı zamanda etik değerlere bağlı vatandaşlar yetiştirmek için üniversite öğrencilerinin etik değerlere yatkinlık düzeylerini ve bunu etkileyen demografik değişkenleri bilmek önem taşımaktadır. Bu araştırma, üniversite öğrencilerinin etik değerlere yatkinlık düzeylerinin bazı demografik değişkenlere göre incelenmesini amaçlamaktadır. Kesitsel tarama modelindeki bu araştırmaya basit seçkisiz örnekleme ile belirlenen 447 üniversite öğrencisi katılmıştır. Veri toplama aracı olarak, Kaya (2015) tarafından geliştirilen 16 maddeli, sevgi ve saygı, adalet ve dürüstlük ve iş birliği boyutlarından oluşan "Etik Değerlere Yatkinlık Ölçeği" kullanılmıştır. Kullanılan veriler, katılımcılara elden dağıtılan anket formu ile toplanan birincil verilerdir. Araştırma bulgularına göre, üniversite öğrencilerinin etik değerlere yatkinlık düzeyi en yüksekten en düşüğe sırasıyla sevgi ve saygı, adalet ve dürüstlük ve iş birliği boyutlarında olmuştur. Üniversite öğrencilerinin demografik değişkenlerine göre, cinsiyet, sınıf ve çalışma/iş durumu değişkenlerinde etik değerlere yatkinlık düzeyi bakımından anlamlı bir farklılık bulunmazken, yaş ve üniversite yaşam memnuniyeti değişkenlerinde etik değerlere yatkinlık düzeyi bakımından anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir.

Investigation of University Students' Predisposition to Ethical Values According to Some Demographic Variables

Abstract

In order to raise not only educated individuals but also citizens committed to ethical values in universities, it is important to know the level of the predisposition of university students to ethical values and the demographic variables that affect this. This research aims to examine the level of predisposition to ethical values of university students according to some demographic variables. 447 university students, selected by simple random sampling, participated in this cross-sectional survey study. As a data collection tool, the 16-item "Compatibility to Ethical Values Scale", which consists of the dimensions of love and respect, justice and honesty, and cooperation, is used. The data used is the primary data collected by the questionnaire form distributed to the participants. According to the research findings, the level of predisposition to ethical values of university students was in the dimensions of love and respect, justice and honesty, and cooperation, respectively, from the highest to the lowest. According to the demographic variables of university students, while there was no significant difference in terms of the level of predisposition to ethical values in the variables of gender, grade and profession/work status, a significant difference was found in the level of predisposition to ethical values in the variables of age and university life satisfaction.

Anahtar Kelimeler

Üniversite
Öğrenci
Etik
Değer

Makale Hakkında

Geliş Tarihi: 07.02.2023
Yayın Tarihi: 24.06.2023
Doi: 10.18026/cbayarsos.1248641

Keywords

University
Student
Ethics
Value

About Article

Received: 07.02.2023
Published: 24.06.2023
Doi: 10.18026/cbayarsos.1248641

^a İletişim Yazarı: m.ibrahimakyurek@gmail.com

^b Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi/Konya, ORCID: 0000-0001-9122-471X

^c Dr., Manisa Celal Bayar Üniversitesi/Manisa, ORCID: 0000-0002-4237-9763

Giriş

Hayatın her alanında karşılaştığımız sorunların çözümünde etik değerlerin önemi, toplumsal uyum ve huzurun temel taşı olarak kabul edilmektedir. Etik, insanların töresel ya da ahlâksal ilişkilerini, davranış biçimlerini ve görüşlerini anlatan bir felsefe dalıdır (Acar, 2000; Çalışlar, 1983 akt. Aydın, 2001). Kullanılan ahlak terimlerini ve ahlaki yargıların statüsünü kendisine konu edinen etik, takınılan ahlaki tutumların ardında yatan yargıları da ele almaktadır (Nuttall, 1997). Değerler ise insanlar arasındaki ilişkileri düzenleyen, toplumda yapılması beklenen ve yasaklanan standart davranışlardır (Taş, 2018). Saygı, adalet, dürüstlük gibi değerler, bireylerin ahlaki düşüncelerini ve davranışlarını belirleyen önemli unsurlardır ve toplumda insanlar arasındaki ilişkileri sağlıklı bir şekilde sürdürebilmek için önemlidir. Değer ve erdem kavramları toplumları etkileyebilecek nitelikteki geleceğin liderlerinde bulunması gereken vasıflar olarak ele alınmaktadır (Singh & Stückelberger, 2017). Ayrıca, etik değerler, toplumun bireylerine öğrettiği düşüncelerdir ve bu değerler sayesinde bireyler, toplumun beklentilerine uygun davranışlar sergilemektedir.

Kant için etik, doğru eylemin ne olduğu sorusunu yanıtlama girişimidir. Başka bir ifadeyle, bireylerin doğru ve yanlış, iyi ve kötüyü ayırt etmesini sağlayan kurallar ve ilkelerdir (Kant, 1785). Doğru eylem, ödevi gerçekleştirmeye yönelik eylemdir (Doğan, 2004). Etik değerler, insanların düşüncelerini, davranışlarını ve kararlarını etkileyen önemli bir faktördür ve iki farklı bakış açısından, dini ve insani açıdan değerlendirilmiştir. İlk olarak, dini anlayışa göre etik değerler kaynağını dini inanışlardan alırken, insani açıdan geleneksel ve modern dönemlerde farklı anlayışlar dile getirilmiştir. Genel itibariyle, kişinin iç huzuruna dayalı eudomanizm, bireyin kendini gerçekleştirmesine yönelik erdem etiği, bencilliğine dayalı olarak egoizm, hazzına dayalı olarak hedonizm, aldırmaçlılığa dayalı olarak kynizm, faydacı merkezli utilitarianizm, şahsi ya da meslek etiğine dayalı olarak deontolojik, aynı şartlara sahip olmanın getirmiş olduğu duygudaşlık ve evrim düşüncesine dayalı evrim etiği bu yaklaşımlardan bazılarıdır (Cevizci, 1999).

Etik değerler, toplumlar arasında farklılık gösterebilmekte (Halstead & Taylor, 2000), ancak genellikle insan haklarına saygı, adalet, dürüstlük, saygı gibi temel ilkeleri içermektedir. Bu değerler, insanların birbirleriyle ilişkilerini düzenleyen ve toplumda dürüstlük, saygı ve hoşgörüyü sağlayan önemli bir rol oynar (Crisp, 2014). Örneğin, dürüstlük etik değerlere uygun bir davranış olarak kabul edilir ve insanların birbirlerine güvenini sağlar. Benzer şekilde, adalet etik değeri, insanların eşit haklara sahip olduğunu ve bu hakların eşit bir şekilde uygulandığını gösterir. Etik değerler, aynı zamanda insanların birbirlerine saygı göstermelerini ve hoşgörülü olmalarını sağlayarak toplum refahına önemli katkı sağlar.

Etik değerler, insanların yaptıkları işlerde onlara rehberlik eden önemli bir kavramdır. Örneğin, bir hekim etik değerlerine uygun olarak, hastalarının sağlığını koruma ve onların iyiliğini ön planda tutma görevini yerine getirir. Benzer şekilde, bir gazeteci etik değerlerine uygun olarak, gerçeği araştırma ve yansıtma görevini yerine getirir.

Yalnızca meslek grupları için değil, mesleğe hazırlık aşamasında olan üniversite öğrencileri için de etik değerler önemlidir. Yükseköğretim sisteminde ayrı bir öneme sahip olan etik kavramı, birey davranışlarının doğru-yanlış veya iyi-kötü şeklinde sorgulanarak değerlendirilmesi olarak tanımlanmaktadır (Arslan, 2014). Üniversite öğrencileri, toplumda yer alacak ve gelecekte önemli görevler üstlenecek bireylerdir ve içinde yaşadıkları toplumun şekillenmesinde önemli bir etkiye sahiptirler (Taş, 2018). Bu nedenle, üniversite eğitimlerinin

etik değerleri öğretmeyi hedefleyen bir yapısı olmalıdır. Bu kapsamda üniversite öğrencilerinin göstermesi beklenen etik davranışlar, akademik etik kapsamında ele alınmaktadır. Meslek etiğinin akademideki yansıması olarak kabul edilen akademik etik (Demir, Erdemli & Kurum, 2021), kurumsal etiğin ya da mesleki etiğin bir parçası olarak değerlendirilebilir. Akademik etik daha çok, öğrenci ve akademisyenlerin ortak kurumsal yaşamda nasıl davranmaları gerektiği ile ilgilidir (Davis,1992, akt. Aydın, 2016).

Öğrencilerin etik değerlerinin geliştirilmesi, onların gelecekteki başarılarını ve toplumdaki etkilerini de doğrudan etkileyecektir. Eğitimin genelgeçer bir ideolojiyi, toplumun birlikte yaşamak ve anlam iletmek için ihtiyaç duyduğu ideolojiyi, birtakım pratik kuralları ve etik değerleri vermesi beklenir (Belge, 2017). Toplumun neredeyse tamamını etkileyen eğitim gibi önemli bir etkinlik alanının etik değerleri hayata geçirme biçimi, bir toplumun bireylerinin karakterinin şekillenmesinde belirleyici bir rol oynamaktadır (Aydın, 2003). Üniversite öğrencilerinin akademik anlamda başarılı olmaları beklenirken, aynı zamanda dürüst, bireylere ve insan haklarına saygılı olmaları da beklenmektedir. Bundan dolayı değerlerin öğrenilmesi, içselleştirilmesi ve davranışa dönüştürülmesi süreci eğitimin ve eğitim kurumlarının da sorumluluğunda olmaktadır (Taş, 2018). Eğitim kurumları, bilişsel amaçlara ulaşma çabasının yanı sıra değerlerin de öğrencilere verildiği bir yapı olma anlayışına sahip olmak için çaba göstermelidir (Yazıcı, 2006).

Üniversite öğrencilerinin etik değerlere yatkınlığı, onların yaşamlarında etik değerleri benimseme ve uygulama düzeylerini belirleyen önemli bir faktördür. Üniversite öğrencilerinin etik değerlere yatkınlık düzeylerinin yüksek olması, onların gelecekteki mesleki yaşamlarında etik ilkelere uygun davranış sergileme olasılığını artırmaktadır (Bozkurt, 2019).

Üniversiteler, bünyesindeki bireylere belirli değerler kazandıran kurumlardır. Üniversiteler, sadece etik değerleri öğreten bir yer olarak değil, aynı zamanda etik bir kurum olarak algılandığı için etik açıdan önemli bir rol ve işleve sahiptir. Bu kurumlarda edinilen değer ve erdem kavramları geleceğin liderlerini önemli ölçüde etkilemektedir. Üniversiteler yalnızca kampüs alanları, eğitim-öğretim içerikleri ve içinde bulunduğu toplumla etkileşim gibi akademik özelliklere değil, bunların yanı sıra belirli değer yargıları taşıyan bir yönetim kadrosu, öğretim üyesi/elemanı ve çok sayıda öğrenciye sahiptir (Kaşıkara, 2017).

Etik değerlere yatkınlık düzeylerinin ölçülmesi, üniversite öğrencilerinin etik davranışlarının geliştirilmesine yardımcı olacak önemli bir araçtır. Bu nedenle, üniversite öğrencilerinin etik değerlere yatkınlık düzeylerinin belirlenmesi ve bu düzeylerin nasıl artırılacağı konusunda yapılan araştırmalar büyük önem taşımaktadır (Çakır, 2018).

Etik değerlerin öğrenciler üzerindeki önemine dair birçok araştırma yapılmıştır. Örneğin, Ariani ve Zulhawati (2021) tarafından yapılan bir çalışmada, öğrencilerin etik duyarlılığının, etik davranışları üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Bu araştırmanın sonucu, ahlaki muhakeme, manevi zekâ ve etik duyarlılığın bir bütün olarak (eşzamanlı olarak) üniversite öğrencilerinin etik davranışları üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermiştir. Bunun yanı sıra, Mercader (2006) tarafından yapılan bir başka çalışmada, öğrencilerin etik değerlerinin toplumsal bağlılık ve sosyal sorumluluk duygusu üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Bu çalışmada, üniversite öğrencilerinin, etik değerlerin bireylere, ailelere, eğitime ve topluma uygulamanın yararlılığının oldukça bilincinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Üniversite öğrencilerinin etik değerlere sahip olmaları kadar bu değerleri nasıl kazandıkları ve nasıl geliştirdikleri da oldukça önemlidir. Bu konuda, aile ve eğitim ortamının etkisi

büyüktür (Roofe, 2018). Ayrıca, üniversite eğitiminin kendisinin de etik değerlerin gelişimine katkıda bulunabileceği belirlenmiştir. Bununla ilgili yapılan bir araştırmada, üniversite öğrencilerine etik değerlerle ilgili derslerin üniversitede verilmesinin önemli olup olmadığı sorulduğunda bu öğrenciler olumlu yanıtlar vermiştir (Mercader, 2006). Örneğin, üniversite öğrencilerinde etik düşünceyi geliştirmeyi hedefleyen dersler ve etik konularının öğretim programına dahil edilmesi, etik değerlerin gelişimine yardımcı olabilir.

Bu araştırmada, etik değerlerin üniversite öğrencileri için önemine ve üniversite öğrencilerinin bu değerlere yatkinlık düzeylerine değinilmektedir. Bu bağlamda araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinin etik değerlere yatkinlık düzeylerini belirlemektir. Bu doğrultuda belirlenen alt problemler şunlardır:

1. Üniversite öğrencilerinin etik değerlere yatkinlığı ne düzeydedir?
2. Üniversite öğrencilerinin etik değerlere yatkinlık düzeyi, bazı demografik değişkenlere (cinsiyet, sınıf, yaş, çalışma/iş durumu ve üniversite yaşam memnuniyeti) göre farklılık göstermekte midir?

Yöntem

Çalışmanın türü, veri toplama araçları, geçerliği ve güvenilirliği, veri toplama süreci, verilerin analizi, sınırlılıkları gibi çalışma ile ilgili yöntemsel konular bu ana başlık altında ele alınmıştır.

Araştırma Modeli

Çalışma, kesitsel tarama modelindedir. Tarama modelinde, araştırmadaki birey veya konu bulunduğu koşullar içinde olduğu gibi betimlenmeye çalışılır (Karasar, 2015).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Türkiye'deki bir devlet üniversitesinde 2021-2022 öğretim yılında öğrenim gören 37528 lisans öğrencisi (birinci öğretim) oluşturmaktadır (Yükseköğretim Kurulu [YÖK], 2022). %95 güven aralığında çalışmanın örneklem büyüklüğü için alt limit 381'dir (Gürbüz & Şahin, 2014). Araştırmanın örneklemine, ilgili devlet üniversitesinde öğrenim gören 447 lisans öğrencisi (birinci öğretim) oluşturmaktadır. Bu çalışmadaki evrene göre örneklem sayısı %95 güven aralığında yeterlidir (Gürbüz & Şahin, 2014).

Öğrencilerin örnekleme alınması, basit seçkisiz örnekleme ile gerçekleştirilmiştir. Seçkisizlik, örneklemede temel alınan birimlerin örnekleme için seçilme olasılıklarının eşit olma durumudur (Büyüköztürk vd., 2012). Tablo 1'de demografik değişkenlere (cinsiyet, sınıf, yaş, çalışma/iş durumu ve üniversite yaşam memnuniyeti) ilişkin betimsel istatistikler gösterilmiştir:

Tablo 1. Demografik Değişkenlere İlişkin Betimsel İstatistikler

Değişkenler		N	%
Cinsiyet	Kadın	321	71.8
	Erkek	126	28.2
Sınıf	1.sınıf	36	8.1
	2.sınıf	36	8.1
	3.sınıf	258	57.7
	4.sınıf	117	26.2
Yaş	19 yaş ve altı	39	8.7
	20-22 yaş	342	76.5
	23 yaş ve üzeri	66	14.8
Çalışma/iş durumu	Çalışan	51	11.4
	Çalışmayan	396	88.6
Üniversite yaşam memnuniyeti	Memnun	165	36.9
	Kısmen memnun	243	54.4
	Memnun değil	39	8.7
Toplam		447	100

Tablo 1 incelendiğinde, cinsiyet değişkenine göre oran olarak kadınlar %71.8 ile erkeklere göre daha fazladır. Sınıf değişkenine göre en fazla orana sahip grubu %57.7 ile 3. sınıf, en az orana sahip grubu ise %8.1 ile 1. ve 2. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Yaş değişkenine göre en fazla orana sahip grubu %76.5 ile 20-22, en az orana sahip grubu ise %8.7 ile 19 yaş ve altı öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışma/iş durumu değişkenine göre oran olarak herhangi bir işte çalışmayanların %88.6 ile çalışanlara göre daha fazla olduğu görülmektedir. Üniversite yaşam memnuniyeti değişkenine göre en fazla orana sahip grubu %54.4 ile “kısmen memnun”, en az orana sahip grubu ise %8.7 ile “memnun değil” grubundaki öğrenciler oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama amacıyla, gerekli izinler alınarak, Kaya (2015) tarafından geliştirilen “Etik Değerlere Yatkinlik Ölçeği” kullanılmıştır. Etik değerlere yatkinlik ölçeği, beşli Likert tipinde hazırlanmış bir ölçektir. Ölçeğin madde kod ve aralıkları; “hiç katılmıyorum” (1; 1.00-1.80), “katılmıyorum” (2; 1.81-2.60), “kararsızım” (3; 2.61-3.40), “katılıyorum” (4; 3.41-4.20), “tamamen katılıyorum” (5; 4.21-5.00) şeklinde belirtilmiştir. Ölçek, 16 madde ve üç teorik boyut temel alınarak geliştirilmiştir. Bu boyutlar; sevgi ve saygı, adalet ve dürüstlük, iş birliği biçimindedir. Bu kapsamda, aracın faktör desenini doğrulamak için doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda, gizil değişkenlerin gözlenen değişkenleri açıklamalarına ilişkin t değerleri .01 düzeyinde anlamlı olarak tespit edilmiştir. Modelde bütün maddeler için anlamlılığa ilişkin t değerlerinin de bulunmasıyla birlikte tüm göstergelere modelde yer verilmiştir. Etik değerlere yatkinlik ölçeğinin doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarına Tablo 2’de yer verilmiştir:

Üniversite Öğrencilerinin Etik Değerlere Yatkinlık Düzeylerinin Bazı Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi

Tablo 2. Etik Değerlere Yatkinlık Ölçeği'nin Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Uyum ölçümleri	Ölçüm değeri	Referans aralığı
P	.00	< .01
X ² /sd	3.73	≤ 5
RMSEA	.78	≤ .08
SRMR	.05	≤ .05
NNFI – CFI	.90 - .92	≥ .90

Tablo 2 incelendiğinde, p değerinin .01 düzeyinde anlamlı olduğu görülmektedir. Birçok doğrulayıcı faktör analizinde örneklemin büyüklüğü dolayısıyla p değerinin anlamlı olması normaldir. Bu sebeple iki matris arasındaki uyuma ilişkin alternatif uyum indeksleri incelenmiştir. Bu kapsamda; X²/sd değerinin orta düzeyde, RMSEA, NNFI ve CFI değerlerinin iyi düzeyde ve SRMR değerinin mükemmel düzeyde bir uyuma sahip olduğu ifade edilebilir. Bu bağlamda; etik değerlere yatkinlık ölçeğinin 16 maddeden oluşan üç faktörlü yapısının (sevgi ve saygı-8, adalet ve dürüstlük-5, iş birliği-3 maddeli) bir model olarak doğrulandığı söylenebilir.

Bu doğrultuda güvenilirlik analizleri çerçevesinde, öncelikle madde-toplam korelasyonu ile madde analizi yapılmıştır. Bunun yanı sıra, Cronbach Alfa kullanılarak ölçeğin güvenilirliği incelenmiştir. 'Etik Değerlere Yatkinlık Ölçeği'nin' güvenilirlik analizi sonuçlarına Tablo 3'te yer verilmiştir:

Tablo 3. Etik Değerlere Yatkinlık Ölçeği'nin Güvenirlik Analizi Sonuçları

Boyutlar	Alfa değeri	Madde-toplam korelasyonu
Sevgi ve saygı	.79	.32-.69
Adalet ve dürüstlük	.87	.68-.74
İş birliği	.74	.48-.49
Ölçek (Genel)	.88	.37-.71

Tablo 3 incelendiğinde, 'Etik Değerlere Yatkinlık Ölçeği'nin' genel iç tutarlılık katsayısı (Cronbach alfa) .88 olarak bulunmuştur. Psikolojik bir testte güvenilirlik katsayısının .70 ve üzerinde çıkması, test puanlarının güvenilirliği için genel bağlamda yeterlidir (Büyüköztürk, 2013). Ölçek maddelerinin tümünde madde-toplam korelasyonlarının .37 ve .71 arasında değiştiği tespit edilmiştir. Madde-toplam korelasyonlarına göre ölçek maddelerinin bireyleri iyi derecede ayırt ettiği ifade edilebilir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmanın verilerinin bir kamu üniversitesinde toplanabilmesi için öncelikle etik kurul onayı alınmıştır. Sonrasında, veri toplama aracı gönüllü öğrencilere uygulanmıştır. Verilerin analizi çerçevesinde öncelikli olarak veri setinin normallik varsayımını karşılama durumu ele alınmıştır. Bu doğrultuda çarpıklık ve basıklık katsayıları ile ortalama, medyan ve mod değerleri incelenmiştir. Çarpıklık, basıklık ve standart sapma değerleri sırasıyla şu şekildedir: ölçeğin geneli -.59, .34, .53; sevgi ve saygı boyutu -.78, .34, .51; adalet ve dürüstlük boyutu -.77, .61, .70; iş birliği boyutu -.20, .37, .84. Araştırmadaki çarpıklık ile basıklık değerleri ±2 arasında bulunmaktadır. Bu sonuçlar, veri setinin normal dağılım gösterdiği şeklinde yorumlanmaktadır (George & Mallery, 2010). Ek analizlerde, ölçeğin genelinde ortalama 4.08,

medyan 4.12 ve mod 4.44 değerinde belirlenmiştir. Bu değerlerin birbirlerine olan yakınlıkları da veri setinin normal dağıldığını işaret etmektedir (Hair, Ringle & Sarstedt, 2011). Bu kapsamda, çalışmanın alt problemlerinin sınanması amacıyla parametrik test teknikleri seçilerek kullanılmıştır.

Verilerin çözümlenmesi kapsamında öncelikli olarak yüzde ve frekans analizleri hesaplanmıştır. Bunun yanı sıra iki alt kategorili değişkenlerde, bağımsız örneklem için t-testi, üç veya üzeri alt kategorili değişkenlerde ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. ANOVA sonucunda, grup ortalamaları arasındaki anlamlı farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla, grup varyansları eşit olduğundan, Tukey Çoklu Karşılaştırma Testi'nden faydalanılmıştır.

Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi kapsamında, öğrenci görüşlerine göre etik değerlere yakınlık düzeyi incelenmiştir. Tablo 4'te üniversite öğrencilerinin etik değerlere yakınlık düzeyine ilişkin betimsel istatistiklere yer verilmiştir:

Tablo 4. Üniversite Öğrencilerinin Etik Değerlere Yakınlık Düzeyine İlişkin Betimsel İstatistikler

Boyutlar	N	\bar{x}	SS
Sevgi ve saygı	447	4.24	.51
Adalet ve dürüstlük	447	4.11	.70
İş birliği	447	3.57	.84
Ölçek (Genel)	447	4.08	.53

Tablo 4 incelendiğinde, öğrenci görüşlerine göre etik değerlere yakınlığın "katılıyorum" düzeyinde ($\bar{x} = 4.08$) olduğu görülmektedir. Ayrıca boyutlar bazında öğrenci görüşlerine göre etik değerlere yakınlık incelendiğinde ise öğrenci görüşlerinin, sevgi ve saygı boyutunda "tamamen katılıyorum" düzeyinde ($\bar{x} = 4.24$); adalet ve dürüstlük ($\bar{x} = 4.11$) ve iş birliği ($\bar{x} = 3.57$) boyutlarında ise "katılıyorum" düzeyinde olduğu görülmektedir. Boyutlar incelendiğinde; öğrenci görüşlerine göre etik değerlere yakınlığın düzeyi en yüksek sevgi ve saygı boyutunda, en düşük ise iş birliği boyutunda olmuştur.

Araştırmanın ikinci alt problemi kapsamında; etik değerlere yakınlığın düzeyine ilişkin öğrenci görüşleri, bazı demografik değişkenlere (cinsiyet, sınıf, yaş, çalışma/iş durumu ve üniversite yaşam memnuniyeti) göre incelenmiştir. Cinsiyet değişkenine göre etik değerlere yakınlık düzeyine ilişkin T-Testi sonuçları Tablo 5'te gösterilmiştir:

Tablo 5. Cinsiyet Değişkenine Göre Etik Değerlere Yatkinlık Düzeyine İlişkin T-Testi Sonuçları

Boyutlar	Cinsiyet	N	\bar{x}	SS	sd	t	p
Sevgi ve saygı	Kadın	321	4.25	.51	445	.39	.69
	Erkek	126	4.23	.49			
Adalet ve dürüstlük	Kadın	321	4.12	.68	445	.22	.82
	Erkek	126	4.10	.77			
İş birliği	Kadın	321	3.51	.82	445	2.60	.01*
	Erkek	126	3.74	.87			
Etik değerlere yatkinlık (Genel)	Kadın	321	4.07	.53	445	.50	.61
	Erkek	126	4.10	.51			

*p< .05

Tablo 5 incelendiğinde, etik değerlere yatkinlık düzeyi, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir, t(445)= .50, p> .05. Ayrıca boyutlar bazında; sadece iş birliği boyutunda öğrenci görüşleri cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir, t(445)= 2.60, p< .05. İş birliği boyutunda; erkek öğrenciler (katılıyorum düzeyinde; \bar{x} = 3.74), kadın öğrencilere (katılıyorum düzeyinde; \bar{x} = 3.51) göre etik değerlere yatkinlık düzeyini daha yüksek belirtmiştir. Ayrıca sevgi ve saygı [t(445)= .39, p> .05] ile adalet ve dürüstlük [t(445)= .22, p> .05] boyutlarında ise öğrenci görüşleri cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Sınıf değişkenine göre etik değerlere yatkinlık düzeyine ilişkin tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 6'da gösterilmiştir:

Tablo 6. Sınıf Değişkenine Göre Etik Değerlere Yatkinlık Düzeyine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Boyutlar	Sınıf	N	\bar{x}	SS	F	p	Anlamlı Fark
Sevgi ve saygı	1.sınıf(1)	36	4.15	.73	.50	.68	---
	2.sınıf(2)	36	4.28	.39			
	3.sınıf(3)	258	4.26	.49			
	4.sınıf(4)	117	4.23	.50			
Adalet ve dürüstlük	1.sınıf(1)	36	4.33	.84	2.37	.07	---
	2.sınıf(2)	36	4.30	.57			
	3.sınıf(3)	258	4.06	.69			
	4.sınıf(4)	117	4.10	.70			
İş birliği	1.sınıf(1)	36	3.80	.68	2.78	.04*	1-2
	2.sınıf(2)	36	3.25	.78			
	3.sınıf(3)	258	3.59	.84			
	4.sınıf(4)	117	3.56	.87			
Etik değerlere yatkinlık (Genel)	1.sınıf(1)	36	4.14	.72	.21	.88	---
	2.sınıf(2)	36	4.09	.39			
	3.sınıf(3)	258	4.07	.50			
	4.sınıf(4)	117	4.06	.55			

*p< .05

Tablo 6 incelendiğinde, etik değerlere yatkinlık düzeyi, sınıf değişkenine göre anlamlı bir fark göstermemektedir, F= .88, p> .05. Ayrıca boyutlar bazında; sadece iş birliği boyutunda öğrenci görüşleri sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir, F= 2.78, p< .05. Sınıf grup farklarının hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Tukey testi sonuçlarına göre; iş birliği boyutunda 1. sınıf (katılıyorum düzeyinde; \bar{x} = 3.80) öğrencileri, 2.

sınıf (katılıyorum düzeyinde; \bar{x} = 3.25) öğrencilerine göre etik değerlere yakınlık düzeyini daha yüksek belirtmiştir. Sevgi ve saygı (F = .50, p > .05) ile adalet ve dürüstlük (F = 2.37, p > .05) boyutlarında ise öğrenci görüşleri sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Yaş değişkenine göre etik değerlere yakınlık düzeyine ilişkin tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 7'de gösterilmiştir:

Tablo 7. Yaş Değişkenine Göre Etik Değerlere Yakınlık Düzeyine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Boyutlar	Yaş	<i>N</i>	\bar{x}	<i>SS</i>	<i>F</i>	<i>p</i>	Anlamlı Fark
Sevgi ve saygı	19 yaş ve altı(1)	39	3.94	.62	7.82	.00*	2-1, 3-1
	20-22 yaş(2)	342	4.28	.49			
	23 yaş ve üzeri(3)	66	4.27	.47			
Adalet ve dürüstlük	19 yaş ve altı(1)	39	3.98	.81	1.88	.15	---
	20-22 yaş(2)	342	4.15	.67			
	23 yaş ve üzeri(3)	66	4.00	.81			
İş birliği	19 yaş ve altı(1)	39	3.30	.48	2.87	.05*	3-1
	20-22 yaş(2)	342	3.58	.83			
	23 yaş ve üzeri(3)	66	3.71	1.02			
Etik değerlere yakınlık (Genel)	19 yaş ve altı(1)	39	3.83	.59	4.66	.01*	2-1
	20-22 yaş(2)	342	4.10	.51			
	23 yaş ve üzeri(3)	66	4.08	.52			

* p < .05

Tablo 7 incelendiğinde, etik değerlere yakınlık düzeyi, yaş değişkenine göre anlamlı bir fark göstermektedir, F = .88, p < .05. 20-22 yaş (katılıyorum düzeyinde; \bar{x} = 3.80) aralığındaki öğrenciler, 19 yaş ve altı (katılıyorum düzeyinde; \bar{x} = 3.25) grubu öğrencilere göre etik değerlere yakınlık düzeyini daha yüksek belirtmiştir. Ayrıca boyutlar bazında; sevgi ve saygı (F = 7.82, p < .05) ile iş birliği (F = 2.87, p < .05) boyutlarında öğrenci görüşleri yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Yaş grup farklarının hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Tukey testi sonuçlarına göre; sevgi ve saygı boyutunda 20-22 yaş aralığındaki (tamamen katılıyorum düzeyinde; \bar{x} = 4.28) ile 23 yaş ve üzeri (tamamen katılıyorum düzeyinde; \bar{x} = 4.27) öğrenciler, 19 yaş ve altı (katılıyorum düzeyinde; \bar{x} = 3.94) öğrencilere göre etik değerlere yakınlık düzeyini daha yüksek belirtmiştir. İş birliği boyutunda da 23 yaş ve üzeri (katılıyorum düzeyinde; \bar{x} = 3.71) öğrenciler, 19 yaş ve altı (kararsızım düzeyinde; \bar{x} = 3.30) öğrencilere göre etik değerlere yakınlık düzeyini daha yüksek ifade etmiştir. Adalet ve dürüstlük (F = 1.88, p > .05) boyutunda ise öğrenci görüşleri yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Çalışma/iş durumu değişkenine göre etik değerlere yakınlık düzeyine ilişkin t-testi sonuçları Tablo 8'de gösterilmiştir:

Üniversite Öğrencilerinin Etik Değerlere Yatkinlık Düzeylerinin Bazı Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi

Tablo 8. Çalışma/İş Durumu Değişkenine Göre Etik Değerlere Yatkinlık Düzeyine İlişkin T-Testi Sonuçları

Boyutlar	Çalışma/iş durumu	N	\bar{x}	SS	sd	t	p
Sevgi ve saygı	Çalışan	51	4.33	.43	445	1.34	.17
	Çalışmayan	396	4.23	.52			
Adalet ve dürüstlük	Çalışan	51	4.07	.86	445	.49	.62
	Çalışmayan	396	4.12	.68			
İş birliği	Çalışan	51	3.86	.68	445	3.07	.00*
	Çalışmayan	396	3.54	.85			
Etik değerlere yatkinlık (Genel)	Çalışan	51	4.16	.42	445	1.20	.22
	Çalışmayan	396	4.07	.54			

* $p < .05$

Tablo 8 incelendiğinde, etik değerlere yatkinlık düzeyi, çalışma/iş durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir, $t(445) = .22$, $p > .05$. Ayrıca boyutlar bazında; sadece iş birliği boyutunda öğrenci görüşleri çalışma/iş durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir, $t(445) = 3.07$, $p < .05$. İş birliği boyutunda; herhangi bir işte çalışan öğrenciler (katılıyorum düzeyinde; $\bar{x} = 3.86$), çalışmayan öğrencilere (katılıyorum düzeyinde; $\bar{x} = 3.54$) göre etik değerlere yatkinlık düzeyini daha yüksek belirtmiştir. Ayrıca sevgi ve saygı [$t(445) = 1.34$, $p > .05$] ile adalet ve dürüstlük [$t(445) = .49$, $p > .05$] boyutlarında ise öğrenci görüşleri çalışma/iş durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Üniversite yaşam memnuniyeti değişkenine göre etik değerlere yatkinlık düzeyine ilişkin tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 9'da gösterilmiştir:

Tablo 9. Üniversite Yaşam Memnuniyeti Değişkenine Göre Etik Değerlere Yatkinlık Düzeyine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Boyutlar	Üniversite yaşam memnuniyeti	N	\bar{x}	SS	F	p	Anlamlı Fark
Sevgi ve saygı	Memnun (1)	165	4.33	.40	4.69	.00*	1-2, 1-3
	Kısmen memnun (2)	243	4.21	.54			
	Memnun değil (3)	39	4.09	.65			
Adalet ve dürüstlük	Memnun (1)	165	4.20	.62	2.13	.12	---
	Kısmen memnun (2)	243	4.08	.73			
	Memnun değil (3)	39	3.98	.81			
İş birliği	Memnun (1)	165	3.70	.70	8.31	.00*	1-3, 2-3
	Kısmen memnun (2)	243	3.56	.86			
	Memnun değil (3)	39	3.10	1.05			
Etik değerlere yatkinlık (Genel)	Memnun (1)	165	4.17	.42	5.99	.00*	1-3
	Kısmen memnun (2)	243	4.05	.55			
	Memnun değil (3)	39	3.87	.66			

* $p < .05$

Tablo 9 incelendiğinde, etik değerlere yatkinlık düzeyi, üniversite yaşam memnuniyeti değişkenine göre anlamlı bir fark göstermektedir, $F = 5.99$, $p < .05$. Üniversite yaşamından memnun olan (katılıyorum düzeyinde; $\bar{x} = 4.17$) öğrenciler, memnun olmayan (katılıyorum düzeyinde; $\bar{x} = 3.87$) öğrencilere göre etik değerlere yatkinlık düzeyini daha yüksek belirtmiştir. Ayrıca boyutlar bazında; sevgi ve saygı ($F = 4.69$, $p < .05$) ile iş birliği ($F = 8.31$, $p < .05$) boyutlarında öğrenci görüşleri üniversite yaşam memnuniyeti değişkenine göre anlamlı

bir farklılık göstermektedir. Üniversite yaşam memnuniyeti grup farklarının hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Tukey testi sonuçlarına göre; sevgi ve saygı boyutunda üniversite yaşamından memnun olan (tamamen katılıyorum düzeyinde; $\bar{x} = 4.33$) öğrenciler, kısmen memnun olan (tamamen katılıyorum düzeyinde; $\bar{x} = 4.21$) ve memnun olmayan (katılıyorum düzeyinde; $\bar{x} = 4.09$) öğrencilere göre etik değerlere yakınlık düzeyini daha yüksek belirtmiştir. İş birliği boyutunda da üniversite yaşamından memnun (katılıyorum düzeyinde; $\bar{x} = 3.70$) ve kısmen memnun (katılıyorum düzeyinde; $\bar{x} = 3.56$) öğrenciler, memnun olmayan (kararsızım düzeyinde; $\bar{x} = 3.10$) öğrencilere göre etik değerlere yakınlık düzeyini daha yüksek ifade etmiştir. Adalet ve dürüstlük ($F = 2.13, p > .05$) boyutunda ise öğrenci görüşleri üniversite yaşam memnuniyeti değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Öğrencilerin etik değerlere yakınlığı, onların eğitimleri sırasında öğrendikleri değerlerin ne kadar uygulandığını ve ne kadar benimsendiğini gösterir. Bu nedenle, üniversite öğrencilerinin etik değerlere yakınlık düzeyini belirlemek önem taşımaktadır. Üniversite öğrencilerinin etik değerlere yakınlık düzeyi, onların eğitimlerine katılımları ve başarıları üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Bu araştırma, anlamsal zorluklarla yüklü ve çeşitli değerlerin tartışılması ve yorumlanmasıyla birlikte yaşam ve iş üzerindeki etik etkiye yeni bakış açıları sunmayı hedeflemektedir. Aynı zamanda, liderleri, öğretmenleri ve bireyleri etik değerlerin meslek hayatında, eğitimde, ailede ve toplumda uygulanmasının önemi konusunda bilinçlendirmeyi amaçlamaktadır.

Bu çalışma, üniversite öğrencilerinin etik değerlere yakınlığını çeşitli demografik değişkenlere göre inceleyen bir araştırmadır. Bu kapsamda ilk olarak, üniversitede öğrenim gören öğrencilerin etik değerlere yakınlık düzeyi ele alınmıştır. Bulgulara göre, üniversite öğrencilerinin görüşlerine göre, etik değerlere yakınlığın düzeyi en yüksek sevgi ve saygı boyutunda olmuştur. Benzer şekilde, Hernando ve arkadaşlarının (2018) ve Mercader'in (2006), üniversite öğrencilerinin etik değerlerini incelediği araştırmalarında da en sık ortaya çıkan etik değer, başkalarının fikir ve değerlerine temel saygıyı içeren ve hem sınıf arkadaşlarını hem de akademisyenleri kapsayan saygı değeri olmuştur. Katılımcılar çevreye ve sınıf malzemelerine saygı duymanın öneminden açıkça bahsetmişlerdir. Araştırmanın bu sonucuna bağlı olarak, üniversitede öğrenim gören öğrencilerin sevgi ve saygı kavramlarına diğer etik değerlerden daha fazla önem verdiklerini söylemek mümkündür.

Bulgulara göre, üniversite öğrencilerinin görüşlerine göre, etik değerlere yakınlığın düzeyi en düşük iş birliği boyutunda olmuştur. Hernando ve arkadaşlarının (2018) araştırmasında da benzer şekilde üniversite öğrencilerinin diğerlerine yönelik tutumlarıyla ilgili değerler, sevgi ve saygı değerinden daha az sıklıkla ortaya çıkmıştır. Öğrenciler, başkalarına yardım etmeyi, cömert veya kibar olmayı ve "karmaşık vakalar" olarak adlandırdıkları durumlarda dayanışma ve duyarlılığı içeren davranışların önemine değinmişlerdir.

İkinci olarak, etik değerlere yakınlığın düzeyine ilişkin öğrenci görüşleri, bazı demografik değişkenlere (cinsiyet, sınıf, yaş, çalışma/iş durumu ve üniversite yaşam memnuniyeti) göre incelenmiştir. Etik her bireyin yaşamında önemli bir ilkedir, ayrıca yaşam memnuniyetinin hem etik değerlere hem de öğrencilerin sosyal olgunluğuna bağlı olduğu tespit edilmiştir (Ahamed & Ghosh, 2012). Bu nedenle üniversite öğrencilerinin çalışma/iş durumu ve yaşam

memnuniyetleri ile etik yatkinlık düzeyleri arasındaki ilişkiye bakılması ihtiyacı hissedilmiştir.

Cinsiyet, sınıf ve çalışma/iş durumu değişkenlerinde etik değerlere yatkinlık düzeyi bakımından anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Taş'ın (2018) yaptığı araştırmada da üniversite öğrencilerinin çalışma durumları ile etik değerlere yatkinlık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Diğer taraftan, yaş ve üniversite yaşam memnuniyeti değişkenlerinde etik değerlere yatkinlık düzeyi bakımından anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. 20-22 yaş grubundaki öğrencilerin, diğer yaş gruplarındaki öğrencilere göre etik değerlere daha yatkin oldukları ve üniversite yaşamından memnun olduğunu belirten öğrencilerin diğer öğrencilere göre etik değerlere daha yatkin oldukları tespit edilmiştir. Benzer şekilde, Hernando ve arkadaşları (2018) da çalışmasında, üniversite öğrencilerinin yaşlarının arttıkça etik değerlere giderek daha fazla yatkin oldukları sonucuna ulaşmıştır.

Araştırmanın odak noktası ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde, demografik değişkenlerle etik değerler kavramının ilişkisine ilişkin bulguların farklılaştığı görülmektedir. Yapılan bazı etik yatkinlık çalışmalarında (Hernando vd., 2018; Teijón, Baños & Martín, 2014), demografik özelliklerin bireylerin etik davranışlarını etkilediği belirtilirken, bazı çalışmalarda etik ile bazı demografik değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı vurgulanmıştır (Taş, 2018; Üzüm & Sivrikaya, 2018).

Etik değerler, insanların bir davranışın doğru veya yanlış olması konusunda nasıl düşündüklerini ve nasıl davrandıklarını açıklar. Üniversite öğrencileri için etik değerler, okuldaki ve toplumdaki rol ve sorumluluklarını yerine getirirken öğrencilerin nasıl davranması gerektiğini belirler. Üniversite öğrencilerinin etik değerleri, genellikle öğrencilerin toplumdaki yerlerini ve rollerini tanımlamaya yardımcı olur. Örneğin, öğrencilerin birbirlerine saygı göstermeleri, dürüst olmaları ve sınıf ortamında dikkatli dinlemeleri gibi etik değerler, öğrencilerin diğer insanlarla nasıl etkileşimde bulunacaklarını belirler.

Etik değerler, aynı zamanda öğrencilerin toplumdaki yerlerine uygun bir şekilde davranmayı ve bu değerleri benimsemelerini de sağlar. Örneğin, öğrencilerin toplumda saygı göstermeleri ve diğer insanların haklarını koruma anlayışını benimsemeleri, toplumda uyumlu bir şekilde davranmalarını sağlar. Bunun dışında, etik değerler öğrencilerin kendi kişisel gelişimlerine de katkıda bulunur. Örneğin, öğrencilerin dürüst olmaları ve dürüstlüğe önem vermeleri, kişisel gelişimlerine pozitif etki eder ve öğrencilerin gelecekteki başarılarını destekler.

Sonuç olarak, üniversite öğrencilerinin etik değerleri, onların toplumdaki yerlerini ve rollerini tanımlar, toplumda uyumlu bir şekilde davranmalarını sağlar ve kişisel gelişimlerine katkıda bulunur. Bu nedenle, üniversite öğrencilerinin etik değerleri önemlidir ve bu değerleri benimsemeleri öğrencilerin başarılarını destekler. Etik, üniversitede yalnızca kozmetik ve göstermelik bir rol oynamamalı, gerçek bir rol üstlenmelidir (Aydın, 2016). Tüm derslerin yetkililerinin ve eğitimcilerinin etik değerler kavramları ve bunların farklı konu ve ortamlara uygulanması konusunda daha hazırlıklı ve bilgili olmalarına ihtiyaç vardır (Mercader, 2006).

Üniversitelerin önemli bir parçası olan öğretim üyelerinin, üniversitedeki etik kültürün oluşturulmasında güçlü bir etkisi ve rolünün olduğu bilinmektedir (Demir, Erdemli & Kurum, 2021). Dolayısıyla, akademisyenlerin davranışları, öğrencilerin etik ve ahlaki gelişimi üzerinde oldukça büyük bir etki yaratmaktadır. Öğrencilerini yüksek akademik standartlara ve etik değerlere sahip olarak yetiştirme sorumluluğu akademisyenlere oldukça büyük bir görev

yüklemektedir (Saat, Jamal & Othman, 2004). Öğretim üyelerinin öğrencileri için rol model oluşturacak davranışlar sergilemeleri bu bağlamda oldukça önem taşımaktadır. Shils (2008), akademik etiğin korunmasında öğretim üyelerinin mesleki etik ilkelere uygun davranmasının önemli bir payı olduğunu ifade etmektedir (akt. Turner, 2019). Demir, Erdemli ve Kurum'un (2021) yürüttüğü araştırma sonuçlarına göre, lisans öğrencileri öğretim elemanlarının eğitim-öğretim etiği açısından yüksek düzeyde etik davrandığını düşünmektedir ve bu da onların üniversitelerine karşı hissettikleri bağlılığın düzeyini de pozitif yönde etkilemektedir. Bu bağlamda, etik algıların üniversite öğrencilerinin örgütsel davranışlarını etkileyebileceğini de söylemek mümkündür.

Bu çalışmanın üniversitede öğrenci etik yatkınlığı ile ilgili önemli çıkarımları vardır. Yaşam boyu öğrenmenin bir bileşeni olarak, üniversitenin rolü, değerlerin ve tutumların yalnızca kazanıldığı değil, aynı zamanda deneyimler ve öğretmenler ve akranlarla etkileşimlerle değiştirildiği bir yer olarak önceliklendirilir (Leal, 1991; Morales, Torres & Cañete, 2015). Üniversitelerde etik kültürünün yaygınlaştırılması için bilgilendirme çalışmaları yapılmalıdır. Bu kapsamda, üniversite öğrencilerinin belirli başlıklarda etik değerlere yatkınlıklarının artırılması adına etik farkındalık eğitimleri hazırlanabilir. Üniversite yönetimince, akademik etik ve meslek etiği konularında çeşitli toplantılar, paneller, sempozyumlar veya konferanslar düzenlenerek öğrenciler bilinçlendirilebilir. Bunların dışında, öğrencilerin belirli etik davranışları diğerlerine örnek teşkil etmesi açısından ödüllendirilebilir. Ayrıca, öğrencilere etkili öğrenme deneyimleri öğrencilerin ahlaki değerlerini, sosyal olgunluklarını ve yaşam memnuniyetlerini geliştirecektir (Ahamed & Ghosh, 2012).

Bu çalışma, üniversite öğrencileri arasında gelecekteki karşılaştırmalı araştırmalara, yeni eğitim programları geliştirmeye, üniversite öğrencilerinin etik değerlere bağlı vatandaşlık oluşumundaki farkındalığı artırmaya katkıda bulunabilir. Aynı zamanda bu tema hakkında daha fazla araştırmaya olan ihtiyacı ortaya koymaktadır, üniversite öğrencilerinin etik değerlerini ve bu değerlerin etkilerini daha iyi tespit edebilmek için çoklu yanıtları bir araya getiren ölçme araçlarına ve araştırmalara ihtiyaç vardır. Yapılacak boylamsal çalışmalar, lisans ve lisansüstü düzeylerde öğrencilerde etik değerlere ilişkin öz algının ilerlemesine de odaklanmalıdır.

Kaynakça

- Acar, A. G. (2020). *Etik değerlerin kurumsallaştırılması üzerine bir araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ahamed, M. N., & Ghosh, M. (2012). A study of the relationship between moral values, social maturity and life satisfaction among male and female college students. *Body Language*, 2(3), 8-13.
- Ariani, M., & Zulhawati, Z. (2021). Ethical behavior of accounting students in facing ethical problems in the world of work. *International Journal of Governmental Studies and Humanities*, 4(1), 1-9.
- Arslan, M. (2014). *Felsefeye giriş* (21. Baskı). Ankara: Adres.
- Aydın, İ. (2001). *Yönetişel mesleki ve örgütsel etik*. Ankara: Pegem.
- Aydın, İ. (2003). *Eğitim ve öğretimde etik*. Ankara: Pegem.
- Aydın, İ. (2016). *Akademik etik*. Ankara: Pegem.
- Belge, M. (2017). *Tarihten güncelliğe*. İstanbul: İletişim.
- Büyüköztürk, Ş. (2013). *Veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem.
- Cevizci, A. (1999). *Felsefe sözlüğü*. İstanbul: Paradigma.

- Crisp, R. (Ed.). (2014). *Aristotle: Nicomachean ethics*. Cambridge University Press.
- Demir, T. G., Erdemli, Ö., & Kurum, G. (2021). Üniversite türü açısından öğrencilerin eğitim-öğretim etiği ile bağlılık düzeylerinin incelenmesi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 246-274.
- Doğan, Ö. (2004). *Etik: Ahlak felsefesi*. İstanbul: İnkılap.
- George, D., & Mallery, M. (2010). *SPSS for Windows step by step: A simple guide and reference, 17.0 update* (10th ed.). Boston, MA: Pearson.
- Gürbüz, S., & Şahin, F. (2014). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri: Felsefe-yöntem-analiz*. Ankara: Seçkin.
- Hair, J., Ringle, C., & Sarstedt, M. (2011). PLS-SEM: Indeed a silver bullet. *Journal of Marketing Theory and Practice*, 19(2), 139-151.
- Halstead, J. M., & Taylor, M. J. (2000). Learning and teaching about values: A review of recent research. *Cambridge Journal of Education*, 30(2), 169-202.
- Hernando, A., Diez-Vega, I., Lopez del Hierro, M., Martínez-Alsina, N., Diaz-Meco, R., Busto, M. J., ... & González-Cuevas, G. (2018). Ethical values in college education: A mixed-methods pilot study to assess health sciences students' perceptions. *BMC Medical Education*, 18(1), 1-11.
- Kant, I. (1785). *Groundwork of the metaphysics of morals*. Cambridge.
- Karasar, N. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler, teknikler*. Ankara: Nobel.
- Kaşıkar, S. (2017). Yükseköğretimde etik: gelecek için değer odaklı liderler. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 209-217.
- Kaya, İ. (2015). Etik değerlere yatkinlık ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(41), 968-974.
- Leal, B. (1991). Moral values in the Modern University: the search for a positive contribution. *Higher Education Research and Development*, 10(2), 203-208.
- Mercader, V. (2006). *Study of the ethical values of college students*. Doktora tezi, University of South Florida.
- Morales, F. J., Torres, M. V. T., & Cañete, L. I. (2013). Perfiles de valores éticos en estudiantes universitarios. *Aula Abierta*, 41(2), 55-66.
- Nuttall, J. (1997). *Ahlak üzerine araştırmalar*. (Çev., Abdullah Yılmaz). İstanbul: Ayrıntı.
- Roofe, C. (2018). Schooling, teachers in Jamaica and social responsibility: rethinking teacher preparation. *Social Responsibility Journal*, 14(4), 816-827.
- Saat, M. M., Jamal, N. M., & Othman, A. N. I. Z. A. (2004). *Lecturers' and students' perceptions on ethics in academia and lecturer-student interaction*. Research Management Centre, Universiti Teknologi.
- Singh, D., & Stükelberger, C. (Eds). (2017). *Ethics in higher education: Values-driven leaders for the future*. Globethics.net. Global Series: Geneva. (ISBN 978-2-88931-1644).
- Taş, F. (2018). Üniversite öğrencilerinin etik değerlere yatkinlık durumları ve ilişkili faktörler. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(2), 627-642.
- Teijón, A. T., Baños, R. V., & Martín, M. M. (2014). Competencias para el aprendizaje ético en estudiantes universitarios de enfermería y pedagogía. *REDU. Revista de Docencia Universitaria*, 12(1), 337-352.
- Turner, S. (2019). *Beyond the academic ethic*. In F. Cannizzo, N. Osbaldiston (Ed.) *The Social Structures of Global Academia* (162-184). Routledge.
- Üzüm, B., & Sivrikaya, S. Ö. (2016). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin etik değerlere yatkinlık düzeyleri (Kocaeli MYO örneği). *Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi (IBAD)*, 3(1), 230-240.
- Yazıcı, K. (2006). Değerler eğitimine genel bir bakış. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 19, 499-522.
- YÖK. (2022). *2021-2022 öğretim yılı istatistikleri*. <https://istatistik.yok.gov.tr/> sayfasından erişilmiştir.